

Mitől döglük a légy?

DIÁKMELLÉKLET

40/1

AZ AARHUSI EGYEZMÉNY

Az Aarhusi Egyezmény célja: „A jelen és jövő generációkban élő minden egyén azon jogának védelme érdekében, hogy egészségének és jólétének megfelelő környezetben éljen, ezen Egyezményben Résztes valamennyi Fél garantálja a nyilvánosság számára a jogot az információk hozzáférhetőségéhez, a döntéshozatalban való részvételhez és az igazságszolgáltatás igénybe vételéhez a környezetvédelmi ügyekben.” (1. cikk)

Az Egyezményt 1998-ban kötötték a dániai Aarhus-ban (ejtsd órhűsz), és 2001. október 30-án lépett hatályba.

Az Aarhusi Egyezmény három fő pillérre támaszkodva biztosítja a társadalmi részvételt:

1. hozzáférés a környezeti információhoz,
2. a nyilvánosság részvétele a döntéshozatalban,
3. hozzáférés az igazságszolgáltatáshoz.

Jeremy Wates, az Egyezmény titkára jogosan hangsúlyozta a részvételre képesítést a közösségi részvétel rendszeréből. A nyilvánosság tagjainak, a környezetvédelem ügyében érintett embereknek meg kell tanítani azt, hogy milyen részvételi eszközök állnak a rendelkezésükre, és azokat hogy lehet a leghatékonyabban használni, milyen hatóságtól milyen információhoz juthat, és azt hogyan tudja használni.

(Babai Tamás – Kovács Bence: *Mitől döglük a légy?* c. füzet nyomán)

40/2

A KÖRNYEZETI INFORMÁCIÓK

A táblázat első oszlopa Aarhusi Egyezményben a környezeti információ fogalma alá sorolt részterületeket tartalmazza. A második oszlop azt mutatja, hogy ezek a szempontok hogyan értelmezhető az iskolai viszonyok között. Próbáljátok megítélni, hogy szerintetek milyennek minősíthető a helyzet nálatok az egyes részterületeken belül.

Ha úgy gondoljátok, teljesen rendben van, írjátok 1-est az utolsó oszlopba! Ha közepesnek ítéletek, 2-essel jelöljétek, ha pedig rossznak, 3-assal.

Tárgy (nemzeti szinten)	Iskolai szinten (a pincétől a padlásig, az iskola- kerttől a mosdóig, a takarító- szerektől az irodáig)	Elégedettség
Elemek állapota		
Víz	Az ivóvíz minősége, a vízfogyasztás, a szennyvíz elhelyezése	
Levegő	A levegő minősége, légszennyezések forrása	
Talaj	Az iskolakert talajának szennyezettsége	
Földhasználat	Az épülethez tartozó zöldfelületek, a munkahelyek és a szabad időben használható rekreációs terek aránya	
Tájkép	Az épület beilleszkedése környezetébe	
Élőhelyek	Madárbarát-e a kert, leverik-e a pókot a sarokból, van-e tavacska, fűszerkert, fa, sövény, vivárium, akvárium	
Biológiai sokféleség	A vadon élő természet gazdagsága a szomszédságban	
Genetikailag módosí- tott szervezetek	Génkezelt élelmiszerek a konyhán	

Tárgy (nemzeti szinten)	Iskolai szinten (a pincétől a padlásig, az iskola- kerttől a mosdókig, a takarító- szerektől az irodáig)	Elégedettség
Befolyásoló tényezők		
Energia	Az iskola energiaszámlája. A felhasznált energia: megújuló? Milyen arányban? Milyen az épület szigetelése? A benne dolgozók energiatakarékos magatartása?	
Zaj	Van-e zajártalom? Az iskola kapja vagy adja-e ezt?	
Sugárzás	Van-e? Milyenek a monitorok? Milyen hosszan használják?	
Közigazgatási intézkedések	Történt-e ilyen az iskolafenntartó önkormányzat részéről?	
Megállapodások	Az iskola környezeti nevelési programja kitér-e környezeti információ gyűjtésére, kezelésére, az iskola, mint háztartás, mint gazdálkodási egység zöldítésére?	
Költséghaszon becslések döntéseknél	Például energiaforrás váltása megújulóra	
Az ember		
Egészsége	Egészséges-e az épület? A benne folyó életmód?	
Biztonsága	Akadálymentes-e az épület? Van-e portás? Ki léphet be, és hogyan?	
Az emberi élet	Milyen az életminőség? Vannak-e zugok magunkba szállásra vagy megbeszélésre? Együttlétre? Kulturált étkezésre? Játékra, táncrea? Jó ott lenni?	

Tárgy (nemzeti szinten)	Iskolai szinten (a pincétől a padlásig, az iskola- kerttől a mosdókig, a takarító- szerektől az irodáig)	Elégedettség
Kulturális helyszínek	Lehet-e színházat játszani, zenét hallgatni, kivetíteni valamit? Hívhat-e az iskola vendégeket? Egy ünnepélyt könnyen meg lehet tartani?	
Épített környezet állapota	Mennyire karbantartott az épület, mennyire jó az állaga, a nyílászárói, kapui? Van-e műemlék jellege? Védik-e ezt? Ismerik-e?	

Az öt legrosszabbnak ítélt részterület	Problémák	Hol találunk információt?

(Babai Tamás–Kovács Bence: *Mitől döglük a légy?* c. füzet nyomán)

40/3

KUTATÁSI TÉMÁK

1. Környezeti információk az iskolában fogyasztott vízzel, a keletkezett szennyvízzel és ha van, közeli felszíni víz minőségével kapcsolatban. (*Önkormányzat, ÁNTSZ, saját vízvizsgálatok*)

A megállapított információforrásokhoz levél, kérés intézése. Saját vizsgálatok megszervezése, az iskolai ivóvíz összehasonlítása felszíni vizek minőségével, esővízzel.

2. Élőhelyek állapota az iskolában és annak közelében. A szükséges külső információ és az elvégezhető vizsgálatok aránya. Új szemmel az iskolakertben (*Nemzeti Park? Civil természetvédők? Biológiatanár? Megfigyelések?*)

Döntés arról, szükséges-e hatóságokhoz fordulni. A vizsgálatok megszervezése, képi és írásos dokumentálás.

3. GMO-k a menzán? Honnan tudhatjuk, hogy génpiszkált? (*A szállító cég, az ÁNTSZ megkérdezése, az alapanyagok csomagolásának megvizsgálása – EU-ban kötelező feltüntetni. Civil környezeti tanácsadó iroda bevonása.*)

A megbízható információért több helyre is kell fordulni. A megbízható élelmiszer sajátosságainak vizsgálata. Mit egyebet lehet tenni a menzáért, ha nem lesz válasz?

4. Az iskola energiaszámlája. (*Milyen energiahordozóra támaszkodik? Milyen energiatakarékos, energia konzervációs megoldásokat alkalmaz? Építészeti megoldások (szigetelés, termoüveg), szokások.*)

Helyben nyerhető adatok. Milyen elemzéseket érdemes végezni az energiatudatos iskolaműködtetéshez?

5. Biztonság az iskolában. (*Az akadálymentesség mértéke, a behatolóktól való védettség, őrzött intézmény. Közös figyelem.*)

Az iskola bejárása, jegyzőkönyv felvétele. Van-e adat a biztonságról az iskolán kívül, pl. az iskolafenntartó önkormányzatnál? Mi az, ami megvalósítható? Mi nem?

Megjegyzés:

Egyes hatóságok elérhetősége megtalálható a következő internetes oldalon:

<http://www.foek.hu/aarhus>.

40/4 TÉMANAPLÓ

Tárgy:		A szakértő csapat tagjai:
A tárggyal való mért elégedettség:		
Vonatkozó információ:	Iskolában:	Hatóságnál:
Világhálón	Könyvtárban	Egyéb:
Adatkérő levél kinek: Dátum Másolat csatolva	Válasz törvény szerint: 8 napon belül elutasító 15 napon belül adatszolgáltató	
Iskolai adatforrás: (igazgató, gazdasági igazgató, titkár)		
Segítő szaktanár:		
Kapott/gyűjtött eredmények összesítése, minősítése		
DÖK-nek előterjesztve		
Iskolai közmeghallgatásra javasolva		
Megjegyzések		

40/5

LEVÉLMINTA

Adatkezelőnek/hatóságnak

X.Y. vagy
Kelt:

Akit Illet vagy csak
Tárgy: környezeti információ kérése

Iratbetekintés formájában
A HATÓSÁG NEVE
Címe

Tisztelt Uram/Asszonyom!

Az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága égisze alatt született, a dániai Aarhus-ben 1998-ban megkötött egyezményhez Magyarország is csatlakozott, a 2001. évi LXXXI. Törvényben foglaltak szerint. Az Aarhusi Egyezmény biztosítja a nyilvánosság hozzáférését a környezeti információhoz mindazok számára, akiket a környezettel kapcsolatos döntések érintenek.

Ennek alapján az Evribodri Iskola (cím) 9 ... osztályának tanulói és képviselőjük, Ó Pál (levelezési cím) kérjük, hogy számunkra az iskolánk (Harap u. 3. alatti ingatlan) 1 km-es körzetében mérhető

Zaj
CO₂-kibocsátás
Közúti forgalom terhelése a forgalomszámlálás alapján
Egyéb környezetterhelésre vonatkozó információt

rendelkezésünkre bocsátani szíveskedjenek.

Az iratbetekintés formáját választjuk, mert a fénymásolás az osztály számára költséges. Kérjük, jelezzék, hol tekinthetjük meg az iskolánkkal kapcsolatos nyilvános környezeti információkat.

Köszönettel, tisztelettel

Ó Pál
a 9. osztály nevében

40/6

QUADRAGESIMO ANNO*Részlet XI. Pius pápa Quadragesimo Anno c. enciklikájából (1939)*

„...mindaz, amit az egyes személyek saját erejükből és képességeik révén meg tudnak vállalítani, azt hatáskörükből kivenni és a közösségekre bízni tilos, éppen így mindazt, amit egy kisebb és alacsonyabb szinten szerveződött közösség képes végrehajtani és ellátni, nagyobb és magasabb szinten szerveződött társulásra áthárítani jogszerűtlenség és egyúttal súlyos bűn, a társadalom helyes rendjének felforgatása, mivel minden társadalmi tevékenység lényegénél és benne rejlő erejénél fogva segíteni, szubszidiálni köteles a társadalmi egész egyes részeit, ellenben soha nem szabad bomlasztania vagy bekebeleznie azokat.”

[Idézi: Ángyán József: *Előszó*. Ertsey Attila (szerk.) Autonóm kistérség. Budapest, 1999. FÖK]